

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

DEJINY PEDAGOGIKY

3. (2. ČASŤ)

doc. Dr. Vlasta Cabanová, PhD.

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

EDUKÁCIA V RÍMSKEJ SPOLOČNOSTI

doc. Dr. V. Cabanová, PhD.

1. OBDOBIE RÍMA - KRÁĹOVSKÉ

PODĹA LEGENDY VZNIK RÍMA SÚVISÍ S DEJINAMI TRÓJE... TRÓJSKY HRDINA AENEAS PO VOJNE MAL POTOMKOV ROMULA A REMA. V ROKU 753 PNL. BOL ZALOŽENÝ RÍM. RIMANIA SI DLHÉ OBDOBIE UDRŽALI RODOVÉ ZVÄZKY A ÚCTA K STARŠÍM V TOM OBDOBÍ UŽ V GRÉCKU PREBIEHALI OLYMPIJSKÉ HRY).

RIMANIA BOLI VEĹKÍ ZÁSTANCOVIA RODINNEJ VÝCHOVY PRIČOM KLÁDLI DÔRAZ ROVNAKO NA VÝCHOVU ROĹNÍKOV AKO VOJAKOV (NA ROZDIEL OD GRÉKOV NEPODCEŇOVALI FYZICKÚ PRÁCU). CIEĹOM VÝCHOVY NEBOLA KALOKAGATIA, ALE PRAKTICKÝ ÚŽITOK (UTILITARIZMUS). CENTOM SILY A PRÁVA BOL OTEC DOMU – PATER FAMILIAS.

NAJSTARŠIE STARORÍMSKE OBDOBIE JE KRÁĹOVSKÉ. V KRÁĹOVSKOM OBDOBÍ VLÁDLI ETRUSKOVIA.

DÔRAZ NA PRÍSNU VÝCHOVU, POSLUŠNOSŤ A MRAVNOSŤ – PORIADNY, DOBRÝ OBČAN.

II. OBDOBIE REPUBLIKY

VÝRAZNÉ OVPLYVNENIE, OČARENIE HELENIZMOM, GRÉCKOU KULTÚROU

VZDELANIE BOLO DLHÉ OBDOBIE ROVNAKÉ AKO GRÉCKE VZDELANIE (DVOJJAZYČNOSŤ),

POZÝVANÍ GRÉCKY UČITELIA, PESTOVANIE RÉTORIKY.

- OBOHATENIE PREVZATÉHO GRÉCKEHO OBSAHU VZDELÁVANIA O RÍMSKE PRÁVO
- CIEĽOM BOL VIR IUSTUS (PRÁVNE MYSLIACI ČLOVEK)
- VYŠŠIE VZDELANIE: SEPTEM ARTES LIBERALES, OD ČIAS HELENIZMU PLATÍ PRE VYŠŠIE ŠKOLY
- V NESKORŠOM OBDOBÍ VZBURA RÍMSKYCH PATRIOTOV PROTI VPLYVU GRÉCKYCH UČITEĽOV
- ZAKLADALI SVOJE RÍMSKE ŠKOLY, ŠKOLY LUDI (HRY).
- NAJVÝRAZNEJŠIA OSOBNOSŤ TOHTO OBDOBIA BOL CICERO, KTORÝ AKO PRVÝ POUKÁZAL NA HUMANISTICKÚ IDEU VZDELÁVANIA (PRAVÉ ŠTÁTNO-POLITICKÉ VZDELÁVANIE)

OBDOBIE RÍMSKYCH CISÁROV

- OBDOBIE ZLATÉHO VEKU ŠKOLSTVA

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

„Štedrí Antoniovci udelili učiteľom štátne platy. Každý profesor politiky, rétoriky, platonickéj, peripatetickej, stoickej i epikurejskej filozofie dostával ročne desaťtisíc drachiem, čo je vyše 300 libier šterlingov“ (historik Gibbon, 1983).

CISÁR FLAVIUS VESPASIANUS (VLÁDOL 69 -79) POŠTÁTNIŁ ŠKOLSTVO.

BOL VYDANÝ PRVÝ ŠKOLSKÝ PORIADOK. ŠIROKÉ PRÁVOMOCI PRE UČITEĽOV:

UČITELIA OTROCI DOSTALI SLOBODU, OSLOBODENIE OD VOJENSKEJ ZÁKLADNEJ SLUŽBY, FIXNÝ PLAT. CISÁRI PODPOROVALI AJ ROZVOJ VYSOKÉHO ŠKOLSTVA.

ROZVOJ KULTÚRY A UMENIA.

STOIK CISÁR MARCUS AURÉLIUS: *„SVET PRESÝTENÝ ROZUMOM MUSÍ BYŤ KRÁSNY“*

PREDSTAVITELIA RÍMSKEJ PEDAGOGIKY: QUINTILIANUS - INSTITUTIO ORATORIA

MARCUS FABIVS QVINTILIANVS
(35-100nl)

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

NAJVÝZNAMNEJŠÍ RÍMSKY TEORETIK PEDAGOGIKY.

V R. 69 OTVORIL REČNÍCKU ŠKOLU, ALE ĎALEJ SA VENOVAL SVOJEJ PRÁVNICKEJ PRAXI.

R. 78 BOL RIADITEĽOM VÔBEC 1. ŠTÁTNEJ ŠKOLY, STAL SA PRVÝM LATINSKÝM RÉTOROM
PLATENÝM ZO ŠTÁTNEJ POKLADNICE.

MEDZI JEHO ŽIAKOV PATRILI NAPRÍKLAD TACITUS A PLINIUS ML. A TIEŽ NIEKTORÍ
ČLENOVIA CISÁRSKEJ RODINY. CISÁR DIMITIANUS MU UDELIL KONZULSKÚ HODNOSŤ.

NAPÍŠAL KNIHU DEVÄŤ KNÍH O VÝCHOVE REČNÍKA.

(RUKOPIS KNIHY QVINTILIANA O VÝCHOVE REČNÍKA BOL NÁJDENÝ VO ŠVAJČIARSKOM
KLÁŠTORE ST. GALLLEN V R. 1415)

ZÁKLADY RÉTORIKY (INSTITUTIO ORATORIA)

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

- 12 DIELNA UČEBNICA REČNÍCTVA
- JEDINÝM ZACHOVANÝM DIELOM QUINTILIANUSA
- 12 ROČNÉ SKÚSENOSTI REČNÍKA
- RÍMSKE VZDELANIE A NÁROKY NA REČNÍKA
- VIR BONUS

I. KNIHA: VÝCHOVA DIEŤAŤA

II.: VLASTNOSTI A POVINNOSTI UČITEĽA

III.-XI.: TECHNIKA REČNÍCTVA, REČNÍCKEJ PRÍPRAVY
A PREDNESU

X.: ZÍSKANIE VÝRAZOVEJ OBRATNOSTI

XI.: CVIČENIA PAMÄTI, MNEMOTECHNICKÉ
POMÔCKY PRE REČNÍKOV

XII.: KULTÚRNE A MRAVNÉ POŽIADAVKY NA REČNÍKA.

VÝCHOVA A VZDELÁVANIE DIEŤAŤA

- VÝCHOVA PRÍJEMNÁ, ZÁBAVNÁ
- VÝUČBA VEREJNÉHO ŠKOLSTVA
- MALÝ POČET ŽIAKOV
- SÚČASNÁ VÝUČBA ČÍTANIA A PÍSANIA
- PODPORA PAMÄTI V RANNOM VEKU
- ROZVOJ MRAVNEJ, ROZUMOVEJ I TELESNEJ STRÁNKY DIEŤAŤA

OSOBNOST' UČITEĽA A REČNÍKA

- VÝSLOVNOSŤ, UHLADENÝ PREJAV A VYSOKÚ ÚROVEŇ MYSLENIA
- MRAVNÝ ČLOVEK – DOKONALÝ REČNÍK

„Predovšetkým si budúci rečník, ktorý bude musieť žiť medzi veľkým množstvom

ľudí a byť pred očami všetkých, zvykne od mladosti (v škole) nemať strach z ľudí a

nebude samotársky žiť ako by sa bál svetla . . .“

NOVÉ NÁBOŽENSTVO VZNIKLO UŽ V OBDOBÍ HELENIZMU AKO MALÁ KOMUNITA
OTROKOV SKRÝVAJÚCA SA V KATAKOMBÁCH POD RÍMOM

- MONOTEISTICKÉ NÁBOŽENSTVO – LÁKAVÁ IDEA: NOVÉ KRÁĽOVSTVO BOŽIE
- DUCH LÁSKY, ODPUSTENIE
- SPOČIATKU OSLOVILO NAJNIŽŠIE SPOLOČENSKÉ VRSTVY
- PRE OTROKOV PRÍŤAŽLIVÁ NAJMÄ ROVNOSŤ: „VŠETCI STE ROVNÍ V KRISTU“
- ČASTEJŠIE BOLI ČLENKAMI ŽENY

- EN CHRISTO PAIDEA
- TERMÍN NÁJDEME UŽ V LISTOCH SV. KLEMENTA RÍMSKEHO (OKOLO ROKU 96 NL.).
- EŠTE PRED NÍM
- SV. PAVOL VO SVOJICH LISTOCH DÁVAL RODIČOM RADY AKO MAJÚ VYCHOVÁVAŤ SVOJE DETI (SVÄTÉ PÍSMO, EF 6, 1 – 4; KOL 3, 21).
- SPOČIATKU VŠAK NEBOLO MOŽNÉ KREŠŤANSKÚ VÝCHOVU NADOBUDNÚŤ V ŠKOLE AKO SVETSKÉ VZDELANIE, ALE LEN V CIRKVI A V RODINE.

- PRENASLEDOVANIE KRESŤANOV DIOKLECIÁN *ABSOLUTIZMUS*, NERO
- KONŠTANTÍN VEĽKÝ KONVERTOVAL, PO DOHODE SO SVOJIM SPOLUVLÁDCOM LICINIOM, NA KRESŤANSKÉ NÁBOŽENSTVO.
- V R. 313 NL. V MILÁNE VYDAL EDIKT KTORÝM POVOLIL SLOBODNÉ HLÁSANIE KRESŤANSTVA.
- V R. 395 ROZPAD RÍMSKEJ RÍŠE NA VÝCHODNÚ A ZÁPADNÚ - KONIEC STAROVEKU

ÚLOHA: FORMULUJTE IDEÁLNE VLASTNOSTI VYCHOVÁVANÉHO

PODĽA QUINTILIANA:

„Ja by som si prial, aby mi bol zverený taký chlapec, ktorého povzbudí chvála, ktorého teší sláva, ktorý plače, keď je druhými prekonaný.

Ten bude môcť byť živený ctižiadosťou, toho bude trápiť dohováranie, toho povzbudí odmena.

Všetkým sa však musí dopriať odpočinok, nielen preto, že neexistuje tvor, ktorý by mohol vydržať nepretržitú námahu, a že i to, čo nemá cit a dušu, sa uvoľňuje striedavým klúdom, aby mohlo zachovať silu, ale i preto, že sa láska ku štúdiu opiera o vôľu, ktorá sa nedá vynútiť“

LITERATÚRA

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
FAKULTA VEŘEJNÝCH
POLITIK V OPAVĚ

GIBBON, E. *Úpadok a zánik rímskej ríše*. Bratislava, 1983.

QUINTILIANUS, M. F. *Základy rétoriky*. Bratislava, SPN, 1981

REBLE, A. *Dejiny pedagogiky*. Bratislava, SPN, 1995.

KUDLÁČOVÁ, B. *Dejiny pedagogického myslenia I*. Trnava, VEDA, 2009.

MÁTEJ, J. a kol. *Dejiny českej a slovenskej pedagogiky*. Bratislava, SPN, 1976.

REBLE, A. *Dejiny pedagogiky*, Bratislava, Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1995.

ŠTVERÁK, V. *Stručné dejiny pedagogiky*. PRAHA, SPN, 1983.